

Полевікова, О.Б. Реалізація лінгводидактичних принципів В.О.Сухомлинського в аспекті роботи над словом у дошкільному навчальному закладі [Текст] / О.Б. Полевікова // Професіоналізм педагога в контексті європейського вибору України: якість освіти – основа конкурентоспроможності майбутнього фахівця : матер. міжнар. наук.-практ. конф. (м.Ялта, 22-24 вересня 2011 р.) / РВНЗ «Кримський гуманітарний університет». – Ялта: РВНЗ КГУ, 2011. – Ч.2. – С.141-143.

УДК 37.03

**РЕАЛІЗАЦІЯ ЛІНГВОДИДАКТИЧНИХ ПРИНЦИПІВ
В.О.СУХОМЛИНСЬКОГО В АСПЕКТІ РОБОТИ НАД СЛОВОМ
У ДОШКІЛЬНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ**

Полевікова Ольга Борисівна

кандидат педагогічних наук, доцент,

завідувач кафедри дошкільної освіти,

Херсонський державний університет

Важливим внеском у сухомліністику є монографія А.М.Богуш «Педагогічні виміри Василя Сухомлинського в сучасному освітньому просторі» (2008), де зібрано статті автора, виголошені на щорічних Всеукраїнських педагогічних читаннях, конференціях, семінарах і опубліковані в різних часописах, та матеріали, у яких висвітлено подальший розвиток ідей В.Сухомлинського на етапі дошкільного дитинства [2].

Розкриваючи зміст дефініцій «дитинство», «духовність» і «довкілля» у педагогічній спадщині В.О.Сухомлинського, сутність поглядів видатного педагога на дитинство і його сучасні виміри; здійснюючи аналіз наукових принципів, якими керувався Василь Олександрович у своїй педагогічній, так і науковій діяльності, А.М.Богуш обґрунтовує завдання і шляхи розвитку мовлення і навчання дітей рідної мови; розкриває сутність компетентнісного підходу до мовленнєвого розвитку дошкільника, мовленнєвої готовності дітей до школи, шляхи формування професійно-комунікативної компетенції майбутнього вихователя дошкільного закладу, а також зосереджує увагу на таких аспектах: батьківська педагогіка Василя Сухомлинського: від материнського порогу до Людини; культурологічний підхід до організації навчально-виховної роботи з дітьми у спадщині В.О.Сухомлинського;

взаємозалежність свободи і відповідальності: погляд В.О.Сухомлинського; азбука громадянськості В.О.Сухомлинського. Окрему значущість мають і презентовані до монографії додатки: конспекти занять з розвитку мовлення за творами В.О.Сухомлинського, фрагмент програми «Моє довкілля».

Потреба подальшого вивчення шляхів реалізації лінгводидактичних принципів В.О.Сухомлинського в аспекті роботи над словом пов'язана з модернізацією змісту дошкільної освіти в нашій державі та гуманізацією її цілей та завдань, апробацією базової програми «Я у світі», у якій відображено вимоги до оновленого змісту освіти дитини від народження до шести (семи) років життя, уніфіковано вимоги до розвиненості, вихованості й навченості дитини раннього та дошкільного віку.

Проблему словникової роботи з дітьми на етапі дошкільного дитинства досліджувало чимало вчених. Зокрема, збагачення словника дітей раннього (Аркін Ю.А., Гербова В.В., Ляміна Г.М., Розенгарт – Пупко Г.Л. та ін.) і дошкільного віку (Бавикіна Г.Н., Богуш А.М., Непомняща І.М., Ляховська Ю.С. та ін.); особливості становлення і розвитку словника дітей впродовж дошкільного дитинства (Іваненко А.П., Коніна М.М., Коник В.І., Кудикіна Н.В., Луцан Н.І, Ляховська Ю.С., Савельєва Н.П. та ін.)

Стрижневим моментом низки досліджень (Арушанова А.Г., Бірюк Л.Я., Гавриш Н.В., Ількова А.П., Кирста Н.Р., Колунова Л.І., Куршева Г.О., Максаков О.І., Лаврентьєва А.І., Савушкіна Є.В., Смага А.А., Сомкова О.Н., Сохін Ф.О., Струніна Є.М., Ушакова О.С., Юртайкіна Т.М. та ін.) стали особливості засвоєння дошкільниками семантики слів, уточнення і розширення значень уже відомих у певному контексті тощо, використання тематичного принципу введення лексики, асоціативного поєднання слів.

Серед завдань словникової роботи в дошкільному закладі виокремлено такі:

- 1) збагачення словника дітей новою лексикою;
- 2) активізація словника;
- 3) уточнення значення окремих слів і словосполучень;

- 4) заміна діалектизмів, говірок словами літературної мови;
- 5) розвиток образного мовлення – збагачення активного словника дітей образними виразами (з текстів художніх творів, казок), приказками, прислів'ями, скоромовками, загадками; епітетами; метафорами;
- 6) ознайомлення дітей зі значеннями слова, навчання розуміння багатозначності, синонімічності та переносного значення слів;
- 7) засвоєння узагальнюючих понять, переведення «життєвих понять» у наукові [2; с.138-139].

Базова програма «Я у Світі» відповідно до принципу природовідповідності, який пропонував В.О.Сухомлинський, у збагаченні словникового запасу старшого дошкільника орієнтує педагогів на створення сприятливих умов для опанування дитиною лексичним багатством української мови (у межах вікових можливостей) через розвиток у неї вмінь розуміти та вживати слова для позначення назв, особливостей та дій, пов'язаних зі сферами життєдіяльності «Природа», «Культура», «Люди», «Я Сам», зі змістовими лініями кожної з них [1; с.216-217].

Таким чином, у сучасній дошкільній лінгводидактиці особливої ваги набуває особистісне спрямування завдань розвитку мовлення, орієнтація на активну позицію дитини у процесі опанування мови. Цілеспрямована робота із засвоєння мовних явищ підводить дошкільника до формування елементарних мовних узагальнень, що на лексичному рівні виявляється у поглибленому розумінні семантики слів, на граматичному – у сфері словотвору та словотворчості, на рівні розгорнутого зв'язного висловлювання (тексту) – в умінні складати самостійне зв'язне висловлювання послідовно, логічно, виразно, граматично правильно.

Отже, у змісті лексичної роботи виокремлюють кількісне накопичення лексики, тобто збагачення лексичного запасу дитини; усвідомлення семантичного значення слів, доречне застосування їх відповідно до контексту висловлювання, тобто уточнення значення слів; активізацію лексичного запасу [2; с.111-112].

Полєвікова О.Б.

**РЕАЛІЗАЦІЯ ЛІНГВОДИДАКТИЧНИХ ПРИНЦИПІВ
В.О.СУХОМЛИНСЬКОГО В АСПЕКТІ РОБОТИ НАД СЛОВОМ
У ДОШКІЛЬНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ**

Автор статті виокремлює основні завдання та зміст роботи над словом у дошкільному навчальному закладі відповідно до лінгводидактичних принципів В.О.Сухомлинського.

Ключові слова: В.О.Сухомлинський, лінгводидактичні принципи, робота над словом.

Полевикова О.Б.

**РЕАЛИЗАЦИЯ ЛИНГВОДИДАКТИЧЕСКИХ ПРИНЦИПОВ
В.А. СУХОМЛИНСКОГО В АСПЕКТЕ РАБОТЫ НАД СЛОВОМ
В ДОШКОЛЬНОМ УЧЕБНОМ ЗАВЕДЕНИИ**

Автор статьи выделяет основные задачи и содержание работы над словом в дошкольном учебном заведении в соответствии с лингводидактическими принципами В.А. Сухомлинского.

Ключевые слова: В.А. Сухомлинский, лингводидактические принципы, работа над словом.

Polyevikova O.B.

**IMPLEMENTATION OF V.A. SUKHOMLYNSKY'S
LINGUODIDACTIC PRINCIPLES IN ASPECTS OF WORK WITH A WORD
IN PRE-SCHOOL**

The article identifies key objectives and content of the work with a word in pre-school according to V.A. Sukhomlynsky's linguodidactic principles.

Keywords: V.A. Sukhomlynsky, linguodidactic principles, work with a word.

Список літератури:

1. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» / Наук.ред. та упоряд. О.Л.Кононко. – 2-ге вид., випр. – К.: Світич, 2008. – 430 с.

2. Богуш А.М. Педагогічні виміри Василя Сухомлинського в сучасному освітньому просторі. Монографія / А.М.Богуш. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2008. – 272 с.

Відомості про автора:

Полєвікова Ольга Борисівна – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри дошкільної освіти Херсонського державного університету.